

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.20.177/2016/4.

A tanács tagjai: . Molnár Ambrus a tanács elnöke, Dr. Magosi Szilvia előadó bíró, Dr. Madarász Anna bíró

Az I. rendű felperes:

Az I. rendű felperes képviselője: Dr. Orosz Ilona ügyvéd

Az alperesek: I. rendű II. rendű

Az alperesek képviselője: Dr. Németh Gyula Ügyvédi Irodája

A per tárgya: haszonbérleti szerződés felmondása miatti kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Győri Ítéltábla Pf.II.20.100/2015/3/I.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Veszprémi Törvényszék 14.P.20.726/2013/55.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.
- Kötelezi a I. rendű felperest, hogy fizessen meg az együttesen jogosult alpereseknek 15 napon belül 79.000 (hetvenkilencezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, az államnak pedig felhívásra 248.600 (kétszáznegyvennyolcezer-hatszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperes a 2003. március 20-án kötött mezőgazdasági földhaszonbérleti szerződések alapján külterületén 48,7 hektár szántó művelési ágú ingatlant használt, melyből 36,95 hektár az I. rendű alperes, míg 11,75 hektár az I-II. rendű alperes közös tulajdonát képezte. Az I. rendű alperes 2007 nyarán a betakarítás megkezdése előtt szóban felmondta a haszonbérleti szerződéseket arra hivatkozással, hogy az I. rendű felperes a haszonbérleti díjat nem fizette meg, valamint az általa alkalmazott monokultúras művelés a termőföld termőképességét veszélyeztette.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [2] A Győri Ítéltábla Pf.II.20.078/2012/6. számú részítéletének hatályon kívül helyező rendelkezése folytán megismételt eljárásban az I. rendű felperes módosított keresetében kártérítés címén az I. rendű alperest 3.487.713 forint, míg az I-II. rendű alpereseket egyetemlegesen 1.109.987 forint tőke, valamint azok 2008. augusztus 1. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni.
- [3] Az alperesek ellenkérelmükben a keresetet 1.982.128 forint erejéig elismerték. Ezt meghaladóan beszámítási kifogást terjesztettek elő. 699.999 forintot (azon belül az I. rendű alperes önállóan 520.711 forintot, az I-II. rendű alperes együtt 179.288 forintot) elmaradt haszonbérleti díjként, 358.918 forintot (az I. rendű alperes 272.321 forintot önállóan, az I-II. rendű alperes 86.597 forintot együtt) gyomirtózás, míg 1.426.722 forintot (az I. rendű alperes önállóan 1.082.494 forintot, míg az I-II. rendű alperes együtt 344.228 forintot) műtrágyázás költsége jogcímén követeltek. A gyomirtózás és a műtrágyázás költségét amiatt igényelték, hogy az I. rendű felperes a haszonbérlet ideje alatt az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 453. §-ában foglalt kötelezettsége ellenére nem a rendes gazdálkodás követelményének megfelelően művelte a haszonbérelt földterületet, sekély és monokultúras gazdálkodást folytatott, amely miatt a visszaadást követően totális gyomirtózás és tápanyag visszapótlás vált szükségessé.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével az I. rendű alperest 1.607.194 forint, míg az alpereseket egyetemlegesen 499.934 forint tőke, valamint azok 2008. augusztus 1. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezte. Az I. rendű alperest terhelő marasztalási összegből 1.486.596 forint, míg az alpereseket egyetemlegesen terhelő marasztalási összegből 495.532 forint erejéig ítéletét előzetesen végrehajthatóvá nyilvánította.
- [5] Határozata indokolásában megállapította, hogy az I. rendű felperes a 2008. gazdasági évre követelhetette szerződésszegéssel okozott kár megtérítése címén az elmaradt üzleti haszna és a területalapú támogatás megtérítését, melynek összege a kirendelt igazságügyi mezőgazdasági szakértő kiegészített és aggálytalan szakvéleménye alapján az I. rendű alperestől haszonbérelt termőföldeken 3.487.713 forint, míg az alperesektől együttesen bérelt földterületen 1.109.987 forint.
- [6] A beszámítási kifogás tételei közül az elmaradt haszonbérleti díj számításánál abból indult ki, hogy a felek szerződése alapján a 2003-2007. években a fizetendő haszonbérleti díj összege 1.357.832 forint volt. Az I. rendű felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a 2003. évre járó 303.442 forintot és a 2004. évre járó 221.548 forintot kifizetett az alpereseknek. Állításának igazolására előadta, hogy az alperesek a díjfizetés elmaradására csak évek

teltével hivatkoztak, 2006. szeptember 14-én pedig a bérleti díj mértékének felemelésében is megállapodtak és az I. rendű alperes ekkor sem hivatkozott a díjhátraléokra. Az elsőfokú bíróság álláspontja az volt, hogy önmagában az időmúlás, az igényérvényesítés időpontja nem bizonyítja a teljesítést, ezért a 2003. évi bérleti díj kifizetése nem bizonyított. A 2004. évre a felperesre háruló bizonyítási kötelezettséget az alperesek teljesítették azáltal, hogy becsatolták az átvételi elismervényt és az abban rögzített összeget meghaladóan 256.682 forintban ismerték el a felperesi teljesítést. Az I. rendű felperes által csatolt nyilatkozatok illetőleg, hozzátartozói tanúvallomásai nem bizonyították azt a tényt, hogy a felek megállapodtak: a 2005-2006. évi haszonbérleti díj fejében az I. rendű felperes édesapja fűmagot vett az I. rendű alperes földjére. Utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy az alperesek iratokat is becsatoltak a 2005-2006. évi pénzfizetés teljesítésére. A postai feladóvevények, illetve az I. rendű alperes által kiállított, de aláírást nem tartalmazó átvételi elismervény alkalmas a fizetés tényének igazolására, azt pedig a felperes sem állította határozottan, hogy kizárólag a testvére teljesítéséről volt szó és a fizetésre kötelezett személyének pontos megjelölése híján az sem kizárható, hogy a kötelezett fél az I. rendű felperes volt. Ez utóbbira utal az is, hogy a kifizetés összegében jelentősen meghaladta a testvér által kötött haszonbérleti szerződések szerint járó bérleti díj összegét. A 2007. évet illetően az I. rendű felperes nem vitatta, hogy a bérleti díjat nem fizette ki. Az okiratokkal alátámasztott és az alperesek által elismert összeg (659.862 forint) túl az I. rendű felperes eredménnyel nem bizonyította a haszonbérleti díj kifizetését. Mindezekre tekintettel a haszonbérleti díj hátraléka összesen 699.970 forint, melyből az I. rendű alperes tulajdonában álló földekre 520.711 forint, míg az alperesek közös tulajdonában álló földre 179.228 forint esik.

- [7] A gyomirtózás és a műtrágyázás költségei megtérítésére irányuló ellenkövetelést illetően a Ptk. 453. § (2) bekezdésében meghatározott kötelezettségre figyelemmel az alpereseknek azt kellett bizonyítaniuk, hogy az I. rendű felperes a művelés során nem a rendeltetésszerű gazdálkodásnak megfelelően járt el, sekély és monokultúrás művelést folytatott, amellyel összefüggésben szerződésszegéssel kárt okozott. A kárként megtérítendő költségek körébe nem tartozik bele a rendes gazdálkodást biztosító költségek megtérítése, továbbá azon munkák költsége sem, melyek azért maradtak el, mert az alperesek önkényesen birtokukba vették a földterületet. Az I. rendű alperes megbízásából eljáró Kft. 2009. november 2. napján kelt szakértői nyilatkozata, a Kft. részéről vizsgálatot végző személy tanúvallomása, valamint a perben kirendelt mezőgazdasági szakértő véleménye alapján megállapítható volt, hogy a haszonbérlet megszűnését követően visszaadott földterületek erősen elgyomosodott állapotban voltak. A rendelkezésre álló adatokat a szakértői bizonyítás során értékelő

mezőgazdasági igazságügyi szakértő ezt az I. rendű felperes monokultúrás, sekély művelésű gazdálkodására vezette vissza, amely a totális gyomirtózást szükségessé tette. A 2007 októberében vett talajminták vizsgálata alapján a visszaadott földterületeken olyan mértékű műtrágyázás vált szükségessé, amely részben kompenzálta az I. rendű felperes által folytatott egyoldalú termelés negatív hatásait. A totális gyomirtózás hektáronkénti költsége 7.370 forint, melyből az I. rendű alperes tulajdonában lévő földekre 272.321 forint, míg az alperesek közös tulajdonában lévő földre 86.597 forint esik. A visszaadott termőföldön szükséges műtrágyázás költségének 60%-a, hektáronként 29.297 forint az az összeg, amely az I. rendű felperes gazdálkodásának hiányossága miatt merült fel. Az elsőfokú bíróság így az I. rendű alperes beszámítási kifogását 1.880.519 forint, míg az alperesek közös tulajdonában lévő ingatlan után előterjesztett beszámítási kifogást 610.113 forint erejéig tartotta alaposnak. A beszámítás folytán az I. rendű alperessel szembeni kereset 1.607.194 forintban, míg az alperesekkel szembeni kereset 499.934 forintban bizonyult alaposnak.

- [8] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett részét részben megváltoztatta, és az I. rendű alperest terhelő marasztalás összegét 1.612.194 forintra és ennek az elsőfokú ítéletben megállapított kamataira felemelte. Az elsőfokú ítéletet egyebekben helybenhagyta. Kötelezte az I. rendű felperest 199.250 forint le nem rótt fellebbezési illeték és 56.896 forint másodfokú perköltség megfizetésére.
- [9] Indokolása szerint az I. rendű felperes fellebbezése csak a gyomirtózás költségeire vonatkozó számítási hiba (az ítéletben rögzített 277.321 forint helyett 272.321 forint) tekintetében volt alapos. Az elsőfokú bíróság a részben megismételt eljárás során előterjesztett beszámítási kifogás tételeire lefolytatta a szükséges bizonyítást, helyesen állapította meg a tényállást és az abból levont jogi következtetés is helytálló. A fellebbezésben foglaltakkal ellentétben a Pp. a beszámítási kifogás (Ptk. 296. § (1) bekezdés) mint ellenkövetelés (Pp. 139. §) előterjesztését nem zárja ki a részbeni, vagy egészbeni hatályon kívül helyezést követő megismételt eljárásban. Helytálló az elsőfokú bíróság azon mérlegelése, miszerint a rendelkezésre álló bizonyítékok ítéleti bizonyossággal nem támasztották alá, hogy a 2005-2006. évi haszonbérleti díj fejében végzett volna az I. rendű felperes édesapja fűmag vetési munkákat az I. rendű alperes részére. A 2009. október 20-án kelt nyilatkozatok csak a föld I. rendű alperesi művelését, valamint a fűmagvetés tényét igazolják, a munka haszonbérleti díj fejében elszámolását nem. A megállapodás bizonyítására kihallgatott tanúk érdekeltek, ismereteik pedig csak az édesapa elmondásából származnak.
- [10] A gyomirtózás és műtrágyázás költsége alapjául szolgáló szakértői nyilatkozat bizonyító erejét illetően is helyes az elsőfokú bíróság megítélése. Tény, hogy a szakértői nyilatkozat készítését megelőző mintavételnél az I. rendű felperes nem volt jelen és kontrollminta

sem áll rendelkezésre, azonban a mintavételezést a Kft. nevében eljáró, tanúként kihallgatott személy a magyar szabvány szerint végezte, a talajmintákat pedig az erre szakosodott laboratórium vizsgálta. A perben kirendelt mezőgazdasági igazságügyi szakértő a mintavételezés módját nem kifogásolta, azt olyannak értékelte, mint amely az előírásokban szerepel. Az I. rendű felperes megítélésével szemben a mintavételezés időpontja sem kétséges, az a tanú vallomása szerint 2007 októberében történt, míg a laboratóriumi vizsgálata később, 2008 januárjában. A kirendelt mezőgazdasági igazságügyi szakértő kiegészített szakvéleményében szükségesnek tartotta a haszonbérleti jogviszony megszűnése után az I. rendű felperes által visszabocsátott földrészletek totális gyomirtózását, illetve többletműtrágyázását, mert a felperes a művelés során megsértette a Ptk. 453. § (1), (2) bekezdéseiben meghatározott kötelezettségét és nem gondoskodott kellőképpen arról, hogy a rendes gazdálkodás szabályainak megfelelően a föld termőképessége fennmaradjon. Ezzel a szerződésszegéssel okozati összefüggésben (Ptk. 318. § (1) bekezdés, 339. § (1) bekezdés) az alperesek vagyonában - a termőföldben - értékcsökkenés állt be, melyet a felperes kártérítésként megtéríteni tartozik (Ptk. 355. § (4) bekezdés). Az alperesek az elsőfokú eljárás során csatolták a Kft. által beszerzett műtrágya árajánlatokat, valamint a vásárolt gyomirtó szállítólevelét is. Az alperesek tehát gyomirtót és műtrágyát szereztek be a föld termőképessége helyreállítására, ezért súlytalan az I. rendű felperes arra vonatkozó fellebbezési hivatkozása, hogy a műtrágyázás és a gyomirtózás konkrét elvégzése nem igazolt.

- [11] A Ptk. 460. §-a nem azt írja elő, hogy a haszonbérelőnek a jogviszony kezdő időpontjában fennálló állapotban kellene visszaadnia a termőföldet. Az I. rendű felperes az ingatlanok átvételkori állapota miatt a perben igényt nem érvényesített, így az arra vonatkozó fellebbezési érvelésnek, hogy a perbeli földrészletek gyomosak voltak, nem volt jelentősége.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [12] Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását kérte akként, hogy a Kúria adjon helyt a kereseti kérelemnek. Másodlagos felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult.
- [13] Megsértett jogszabályi rendelkezésként a Pp. 139. §-ára, 201. § (1) bekezdésére, 221. § (1) bekezdésére, 247. § (3) bekezdésére, 252. § (3) és (4) bekezdésére, 206. § (1) bekezdésére, valamint a Ptk. 460. §-ára hivatkozott.
- [14] Elsődlegesen azt sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok a beszámítási kifogás megengedhetősége körében nem értékelték egyet az álláspontjával. A másodfokú bíróság a Pp. 252. § (3) és (4) bekezdésének rendelkezéseit - a fellebbezési kérelem és

fellebbezési ellenkérelem korlátaait - figyelmen kívül hagyta, az e körben hivatkozott fellebbezési indokokra a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltakat sértően nem tért ki. A megismételt eljárásban a bíróság csak akkor állapíthat meg újabb tényállást és csak akkor juthat újabb következtetésre, ha a megismételt eljárás során merülnek fel új tények és bizonyítékok (EBH2006. 1414.). A jelen esetben az alperesek a beszámítási igényt olyan tényekre, bizonyítékokra alapították, melyek már az eljárás kezdetén rendelkezésükre álltak.

- [15] Másodlagosan a felperes azt kifogásolta, hogy a jogerős ítélet megalapozatlan. Az eljáró bíróságok nem hagyhatták volna figyelmen kívül az alperesek által csatolt okiratokban egyértelműen fellelhető ellentmondásokat, a gyomirtózás, valamint a műtrágyázás költsége alapjául szolgáló szakértői nyilatkozat bizonyító erejét pedig tévesen értékelték. Az elsőfokú ítéleti tényállás hiányos, nem kellően felderített és az elsőfokú bíróság ilyen hiányos tényállásból jutott egyébként okszerűtlen következtetésre. Mindkét fokú eljárásban sérült a bizonyítási eljárás lefolytatásának [Pp. 201. § (1) bekezdés] és az ítéleti tényállás megállapításának kötelezettsége [Pp. 221. § (1) bekezdés], valamint a mérlegelési kötelezettség [Pp. 206. § (1) bekezdés].
- [16] Az eljáró bíróságok nem foglalkoztak az alperesek által becsatolt postai feladóvevények, átvételi elismervények tartalmával, nem merült fel bennük az alperesi állítással szemben kétely, holott az okiratokkal szemben felperesi részről következetes tényelőadásra, valamint bizonyítékok felajánlására került sor. A felperesi tényelőadást alátámasztó peradatok egyike a haszonbérleti díjak kiegyenlítéséről tett következetes állítás, illetve a 2007. évi haszonbérleti díjtartozás azonnali elismerése, melyből arra lehet következtetni, hogy amennyiben lenne tartozás a korábbi évekre, úgy a 2007. évihez hasonlóan az sem lett volna vitatva. További peradat a 2007., 2008., 2009. évek földbérleti díjának megemelésére tett ajánlat, melynek elfogadásakor az alperesek nem utaltak díjtartozásra, nem szabták a 2009. évre vonatkozó szerződés megkötésének feltételéül elmaradt bérleti díj megfizetését. Peradat az is, hogy a 2005-2006. évek bérleti díjára nézve a 2009. óta tartó per során felperesi részről következetes állítás volt az ellentételezés. A fűmagvetés tényét az alperesek elismerték, a tanúk emlékeztek rá, és az ezzel kapcsolatos költségeknek a bérleti díjba történő elszámolására is emlékeztek. A családban az édesapa irányította a gazdaságot, képviselte a gyerekeit, így nem is volt elvárható, hogy a tanúk a megállapodás minden részletét ismerjék. Az alperesek ugyanakkor nem tudtak felmutatni egyetlen felszólító levelet, vagy bármi, hiteltérdemlő írásos dokumentumot, mellyel igazolták volna a bérleti díj elmaradását, illetve a díj követelését.
- [17] A gyomirtózás és műtrágyázás költségének a megtérítését illetően a magánszakértői véleménynek bizonytalan, tisztázatlan körülmények, egymásnak ellentmondó adatok ellenére tulajdonítottak az eljáró

bíróságok bizonyító erőt. Az igazságügyi mezőgazdasági szakértő csak feltételezni tudta, hogy a más által végzett mintavételezés a szakmai szabályoknak megfelelt. A magánszakértői vélemény szerint a területmérést és a mintavételezést 2007. október 16-17-én végezték el, míg a laborvizsgálati eredménylap a mintavétel időpontjaként 2008. január 16-át tünteti fel. Nem életszerű, hogy októberben vett mintát a következő év januárjában küldenek bevizsgálásra. A trágyázási szaktanácsadás elnevezésű okiratban növényként őszi búzát rögzítettek, ami arra enged következtetni, hogy a mintavétel idején a területeken már növény volt. Az igazságügyi mezőgazdasági szakértő kiegészítő szakértői véleményében rögzítettek szerint jelentőséggel bír, hogy a trágyázáshoz képest mely időszakban történt a mintavétel. A perben azonban nem képezte vizsgálat tárgyát, hogy az alperesek mikor trágyáztatták a földeket. A magánszakértői vélemény 80 hektáron javasolt totális gyomirtást, de a haszonbérelt terület csak 48,7 hektár volt, így nem tudni mely területekre vonatkozik a javaslat, pontosan honnan rögzítettek mintákat. A vizsgálati eredménylap, valamint a trágyázási szaktanácsadás minden adatlapra elnevezésű irat, illetve a kihallgatott tanúk előadása között tartalmi ellentmondás van. A vizsgálati eredménylap szerint összesen 12 darab parcellát vettek vizsgálat alá. Egy parcella azonosítóhoz több helyrajzi számú ingatlan is tartozik. A vizsgálatot végző személy nem a helyrajzi számokra, hanem a blokkterképen ábrázolt parcellákra volt tekintettel. Nem lehet tudni, hogy konkrétan mi a vizsgálat eredménye a perbeli területek vonatkozásában, a helyrajzi szám ugyanis a vizsgálati anyagban beazonosíthatatlan. A trágyázási szaktanácsadás elnevezésű iratban rögzített parcella azonosítók közül három nem található a vizsgálati eredménylapban. Amennyiben a magánszakértői vélemény hiteles és elfogadható is lenne, abban az esetben sem bizonyított, hogy az alperesek a totális gyomirtózást és a műtrágyázást elvégezték. Az alperesek e körben nem ajánlottak fel bizonyítást.

- [18] A másodfokú bíróság tévesen hivatkozott a Ptk. 460. §-ára. Az alperesek részéről az ingatlanok művelés közbeni, önkényes visszavétele történt, még a haszonbérleti jogviszony fennállása alatt, így jogalapjuk sem volt kártérítési igénnyel fellépni. Azt ugyanis nem lehet teljes bizonyossággal tudni és megítélni, hogy a haszonbérleti jogviszony szerződés szerinti lejártakor a földek milyen állapotban kerültek volna visszaadásra.
- [19] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben hatályában fenntartani kérték a jogerős ítéletet. Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet helytállóan tartalmazza, miért nincs perjogi akadálya a beszámítási kifogás előterjesztésének. A megismételt eljárásban nem korlátozott a felek perjogi rendelkezési joga, ezen eljárásra is az elsőfokú eljárás szabályai vonatkoznak. A másodfokú bíróság iránymutatásaihoz való kötöttséget csak mint minimum elvárást kell értékelni, de az elsőfokú bíróságnak mindazt jogában áll megtenni, amit a Pp. az elsőfokú eljárással összefüggésben

rögzít. A másodfokú bíróság a mérlegeléssel eldöntött kérdések logikus és a peradatokkal egyező magyarázatát adta. A perbeli szakértő véleménye alapján egyértelmű volt, hogy a szakértők a szakma szabályait megtartva jártak el és olyan módszert alkalmaztak, amely elegendő bizonyosságú vélemény kialakítását eredményezte. Megalapozott ennek alapján az a következtetés, hogy a felperesi gazdálkodás nem felelt meg a föld termőképességének fenntartását célzó rendes gazdálkodás követelményének.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [20] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [21] A Pp. 270. § (2) bekezdése a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértés esetén teszi lehetővé. A felülvizsgálati eljárásban a Pp. 275. § (1) bekezdése értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az abban megállapított tényállás alapján vizsgálja felül. Ettől a tényállástól csak akkor térhet el, ha azt a jogerős ítéletet hozó bíróság a bizonyítékok nyilvánvalóan okszerűtlen mérlegelésével, ellentmondásos következtetéssel állapította meg, vagy ha az az iratok tartalmával ellentétes.
- [22] Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében elsősorban az eljáró bíróságok beszámítási kifogás előterjesztését megengedő szabálytalan eljárását és e körben a jogerős ítélet indokainak hiányosságát sérelmezte, másodsorban a beszámítási kifogást érdemben elbíráló jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállást támadta.
- [23] A Kúriának az eljáró bíróságokkal egyező a jogi álláspontja a tekintetben, hogy a hatályon kívül helyezést követő új eljárásban előterjeszthető beszámítási kifogás. A Pp. 139. §-a az alperes ellenkérelmének a lehetséges tartalmára vonatkozó, a Pp. 247. § (3) bekezdése pedig a másodfokú eljárásban a perek ésszerű időn belül történő befejezése érdekében érvényesülő korlátozó szabály. Egyikből sem és a Pp. más szabályából sem következik, hogy a védekezést tilos megváltoztatni a megismételt elsőfokú eljárásban. A beszámítás a kötelezett olyan - peren kívül és perben is megtehető - nyilatkozata, amellyel bejelenti a jogosultnak, hogy a maga kötelezettségét nem teljesíti, viszont a jogosultnak vele szemben fennálló azonos értékű tartozását sem követeli. A beszámítás anyagi jogi feltételei és következményei tekintetében a Ptk. 296. § (1), (2) bekezdésének szabályai az irányadók. A hatályon kívül helyező végzésben adott utasítás azokhoz a peradatokhoz és a bizonyítási eljárás azon állásához kötődik, amely az utasítás megadásakor a másodfokú bíróság rendelkezésére állt. A peradatok változása esetén az iránymutatástól el lehet térni [1/2014. (VI. 30.) PK vélemény 4. pont]. Az alperesek a beszámítási kifogást valóban olyan tényekre és bizonyítékokra alapították, melyek már az eljárás kezdetén is rendelkezésükre álltak, a perben viszont csak a megismételt eljárásban merültek fel. Nem volt eljárásjogi akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság ezen új

tényeket, bizonyítékokat értékelje. A beszámítás a teljesítés joghatásával jár, ezért figyelembe kellett vennie annak megítélésekor, hogy fennáll-e az alperesek I. rendű felperes által peresített kötelezettsége.

- [24] A felülvizsgálati kérelmében az I. rendű felperes a jogerős ítéletben megállapított tényállást a bizonyítékok helytelen értékelése okán támadta.
- [25] A haszonbérleti díj teljesítését illetően az eljáró bíróságok a bizonyítékok nem kifogásolható mérlegelésével következtettek az I. rendű felperes tartozására és annak összegszerűségére. Ettől eltérő ténymegállapításra a bizonyítékok felülmérlegelésével a felülvizsgálati eljárásban a Kúria nem látott lehetőséget. Az I. rendű alperes 2009. október 20-i elszámolása (2009. október 21-i tárgyalási jegyzőkönyv 4. számú melléklete) ugyan nincs összhangban az elsőfokú bíróság postai feladóvevények és az I. rendű alperes által kiállított elismervények alapján levont következtetésével, de ha az is volna a helyes megállapítás, hogy az okiratok részben az I. rendű felperes testvére általi fizetést igazolják, akkor sem volna tényként megállapítható a 2005. és 2006. évi fizetési kötelezettséget érintő kompenzációs megállapodás. Az, hogy az okiratok nem cáfolják a felperesi állítást, nem jelenti, hogy egyben bizonyítanak is azt. Az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek az I. rendű felperes nem tudott eleget tenni.
- [26] A gyomirtózás és a műtrágyázás vonatkozásában lefolytatott bizonyítás során az eljáró bíróságok az I. rendű felperes álláspontjával ellentétben a magánszakértői véleményt is mérlegelhatték. A mintavételezés szabályszerűségét és időpontját a perben tanúvallomás támasztotta alá. Az I. rendű felperes nem állította, sőt kétségbe vonta, hogy az alperesek egyáltalán gyomirtóztak, műtrágyáztak volna, ezért nem kifogásolhatja az erre vonatkozó bizonyítás elmaradását. A földek 2007. szeptemberi és októberi állapotára tanúként nyilatkozott a magánszakértői vélemény készítésében részt vett személy. Az alperesek meghatározott növények termesztéséhez kérték a trágyázási szaktanácsadást, nyilvánvalóan még vetés előtt. A műtrágyára árajánlatot 2008 februárjában szereztek be. A 2010. február 12-i beadványában a felperes azt adta elő, hogy aratás után maga is totális gyomirtózást tervezett. A mintavételezést végző személy tanúvallomásában részletesen ismertetette a mintavételezés folyamatát, módját. Nem volt vitás a felek között, hogy a perrel érintett ingatlanok három blokkba tartoztak. A blokkok térképein (33. sorszámú irat) az ingatlanokat beazonosíthatták. A blokkok területe és a perbeli földek összterülete között nincs számottevő eltérés. A mintákat (20-25 db-ot) 5 hektáronként vették. Alaptalan ehhez képest az I. rendű felperes azon állítása, miszerint nem lehet tudni, hogy a perbeli területek vonatkozásában mi a vizsgálat eredménye.

- [27] A Kúria mindezekre tekintettel a gyomirtózást és a műtrágyázást illetően sem térhetett el a jogerős ítéletben megállapított tényállástól, mert azt az eljáró bíróságok a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével, az iratok tartalmával összhangban állapították meg.
- [28] A másodfokú bíróság helyesen állapította meg azt is, hogy a gyomirtózás, műtrágyázás elvégzésére nem kellett bizonyítást folytatni, mert nem ennek volt jelentősége, hanem annak, hogy a gyomirtót és a műtrágyát az alperesek beszerezték. Nem ésszerű az a feltételezés, hogy a beszerezett anyagok nem kerültek felhasználásra, hiszen nem vitásan a földeket az alperesek bevetették.
- [29] A Ptk. 460. §-ára a másodfokú bíróság azon I. rendű felperesi érvelés kapcsán utalt, hogy a földek átvételkori gyomos állapotához képest a visszaadáskori állapot megfelelő volt. Helyesen állapította meg, hogy nincs az átvételkori állapotnak a visszaadás szempontjából jelentősége, mert a hivatkozott jogszabály azt írja elő, hogy a földet olyan állapotban kell visszaadni, hogy a termelést megfelelő módon azonnal folytatni lehessen. Az I. rendű felperes nem e jogszabályi rendelkezés megsértése miatt, hanem a Ptk. 453. § (1), (2) bekezdésében foglalt kötelezettség elmulasztása okán tartozik kártérítéssel az alpereseknek.
- [30] A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [31] A sikertelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő I. rendű felperes a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles az alperesek jogi képviselettel felmerült felülvizsgálati költségét megfizetni, melynek összegét a Kúria a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5), (6) bekezdése, 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg. Az I. rendű felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetékről az 1990. évi CXIII. törvény 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.
- [32] A felülvizsgálati kérelem elbírálására a Pp. 274. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson kívül került sor.

Budapest, 2017. február 22.

Dr. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke Dr. Magosi Szilvia s.k.
előadó bíró Dr. Madarász Anna s.k. bíró

